

Українська історична біографістика

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>032 Історія та археологія</i>
Освітня програма	<i>Історія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 рік підготовки осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЄКТС/ 150 год. (лекції – 28 год.; семінарські заняття – 18 год.; реферат – 10 год.; самостійна робота здобувача (СР) – 108 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен, реферат</i>
Розклад занять	<i>Лекції (що тижня по 2 лекції на тиждень), Семінарські заняття (що тижня, бажано з 3-го тижня) Розклад занять розміщено за посиланням https://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: проф., д.і.н., Кости́лева Світлана Олександрівна , 204-90-83 ; kostilyeva.svitlana@lil.kpi.ua; Семінарські: д.і.н., Кости́лева Світлана Олександрівна , 204-90-83 ; kostilyeva.svitlana@lil.kpi.ua;</i>
Розміщення курсу	<i>Курси розміщені на дистанційній платформі «Сікорський» із застосуванням платформ Google classroom: lqakkeg https://classroom.google.com/c/Njg5Mjg0MDIzNTYx?cjc=lqakkeg</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «*Українська історична біографістика*» присвячена теоретичним та методичним засадам вітчизняної біографістики як спеціальної історичної дисципліни та охоплює коло теоретичних і практичних аспектів в контексті біографічного методу. Спрямована на формування у студентів знань та навичок, необхідних для написання та аналізу наукових біографій. Розроблена на основі принципу конструктивного вирівнювання (constructive alignment) – узгодженості між навчальними цілями, методами навчання та оцінювання результатів навчання, що дає змогу передбачити необхідні навчальні завдання та активності, які потрібні аспірантам для досягнення очікуваних результатів.

Предметом вивчення кредитного модуля «*Українська історична біографістика*» є дослідження теорії, методології, історико-культурної трансформації феномена біографії, типів і форм біографічної традиції, варіантів біографічного підходу у міждисциплінарному знанні, історіографії й історико-біографічної термінології, а також проблематики джерелознавства та визначення його впливу на складання біографій та види біографічної продукції.

Мета навчальної дисципліни - ознайомлення аспірантів із сучасним станом вивчення феномену біографії в культурі та соціальному бутті, а також із проблематикою біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні; на основі сучасних досягнень української та зарубіжної історіографії через біографію, як історико-культурологічне явище, сформувані у здобувачів розуміння сутності історичних процесів, сприяти формуванню їхньої історичної свідомості. На основі цих знань вони мають набути низку **компетентностей** (здатностей):

ЗК 01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, системного наукового мислення на основі загального культурного кругозору та фахових компетентностей історика-дослідника.
ЗК 03	Здатність проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей, синтезувати теоретичні знання (концепції) з результатами власних досліджень.
ЗК 06	Здатність дотримуватись моральноетичних правил поведінки, етики досліджень, характерних для учасників академічного середовища, встановлених норм інтелектуальної власності, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науковопедагогічній діяльності
ЗК 09	Здатність до саморозвитку та самовдосконалення
ФК 01	Здатність самостійно організовувати науково-дослідницьку діяльність, генерувати нові ідеї та аналітичні підходи при створенні власних дослідницьких програм і проектів, використовуючи сучасні теорії, методи та інформаційнокомунікаційні технології
ФК 03	Здатність до критично-оцінювального ставлення до історичної спадщини попередніх поколінь дослідників, їх досвіду, а також результатів сучасних досліджень, виявлення й аргументованої критики фальсифікованих і псевдонаукових розробок за спеціальністю історія та археологія.
ФК 04	Здатність до критично-оцінювального ставлення до різних типів історичних джерел, активного використання їх у власних наукових працях.
ФК 06	Здатність забезпечувати високий рівень якості власних наукових та науковометодичних праць
ФК 07	Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати перспективні наукові проблеми в рамках спеціальності історія та археологія й пропонувати шляхи їх вирішення.

Програмні результати навчання:

ПРН 02	Уміти на основі знань шукати й верифікувати різнотипні джерела, формувати з них джерельну базу достатню для вирішення конкретних дослідницьких завдань
ПРН 03	Знати й уміти використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у практиці наукового дослідження та в освітньо-педагогічній діяльності.
ПРН 09	Знати та дотримуватись основних норм академічної етики, принципів академічної доброчесності в науковій і освітній (педагогічній) діяльності, дбати про захист інтелектуальної власності.
ПРН 10	Уміння презентувати результати дослідження у фаховому середовищі та для широкого загалу
ПРН 12	Уміти на основі знань завершити оригінальне наукове дослідження у формі структурованої дисертаційної роботи, забезпеченої необхідним науковим апаратом

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

До структурно-логічної схеми навчання дисципліна інтегрована у формі вибіркової по формуванню універсальних компетентностей дослідника

Пререквізити – дисципліна має міждисциплінарний характер та є доповненням для здобуття дослідницьких навичок і світоглядних засад майбутніх учених-істориків за темою дисертаційного дослідження та вивчається на основі навчальних дисциплін першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти як «Історія України», «Всесвітня історія», «Краєзнавство»,

«Історична генеалогія», «Геральдика», «Мемуаристика», «Іконографія», «Бібліографія», «Книгознавство», «Палеографія», «Сфрагістика», «Просопографія». Вони формують знання з історичного джерелознавства, методології історичної науки, організації науково-дослідної роботи.

Постреквізитами є формування наукового світогляду аспірантів з освітньо-наукової програми «Історія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та є додатковою основою для підготовки розділів дисертаційної роботи

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Теорія та методологія біографістики. Біографістика в країнах Західної Європи та Азії
<i>Тема 1.1. Біографістика як галузь історичної науки: методологічні основи.</i>
<i>Тема 1.2. Історія та історіографія біографічного жанру в Західній Європі. Історична біографістика на Сході.</i>
Розділ II. Біографічні дослідження в Російській імперії та СРСР
<i>Тема 2.1. Витоки біографістики як історико-біографічного напрямку в Росії наприкінці XVIII – на початку XX ст.</i>
<i>Тема 2.2. Розвиток теоретико-методологічних основ історико-біографічних досліджень у СРСР.</i>
Розділ III. Розвиток історико-біографічних досліджень в Україні
<i>Тема 3.1. Історичні види біографії в українських землях від Середньовіччя до XIX ст.</i>
<i>Тема 3.2. Зародження історико-біографічних досліджень та їх розвиток в Україні у XIX – на початку XX ст.</i>
<i>Тема 3.3. Історико-біографічні дослідження в Україні: від часів національно-визвольних змагань до початку XXI ст.</i>
<i>Тема 3.4. Огляд історико-біографічних досліджень за темою дисертаційного дослідження здобувача</i>

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення навчальної дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базовою літературою

1. Демуз І.О. Біографічні дослідження: методологічні засади вивчення наукової термінології. Історія науки та біографія. 2020. № 4. С. 1–14.
2. Історія України: Джерельний літопис. К.: КВЦ, 2012. 832 с.
3. Історія України (соціально-політичні аспекти): Хрестоматія / Автор-упорядник С. О. Костишева. К. : НТУУ «КПІ», 2009. 338 с.
4. Лісовська-Мускеєва Н. Пізнавальний потенціал біографічного методу. Соціологічні студії. № 2. 2013.
5. Ляшко С. М. Українські біографічні довідкові видання: XIX–XX ст.: історичні та теоретико-методичні засади. Запоріжжя, 2010. 286 с.
6. Попик В. І., Буряк Л. І., Міщук С. М. та ін. Історична біографіка в Україні: проблеми, завдання і перспективи розвитку досліджень, видавничої та інформаційної роботи. Київ : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2019. 364 с.

4.2. Додатковою літературою

7. Білокінь С. В обороні української спадщини: історик мистецтва Федір Ернст / НАН України; Інститут історії України. Центр культурологічних студій; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. К., 2006. 356 с.
8. Василенко Костянтин Прокопович. Статті, спогади, листування: В 2 ч. / НАН України; Інститут історії України / В.О. Горбик (відп.ред.), І.Г. Каліберда (упоряд.), Л.Д. Федорова (упоряд.). К.,

2002. 270 с. : іл.; К., 2002. 368с. Бібліогр.: с. 302-303.
9. Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими. [Текст]. Кн. 2: Листування: Д–Я. Ч. 2: О–Я / НАН України, Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського, Ін-т історії України, Коміс. НАН України з наук. спадщини акад. В.І. Вернадського, РАН, Архів; ред. кол.: А.Г. Загородній, О.С. Онищенко (голова), В.А. Смолій [та ін.]; уклад.: О.С. Онищенко, В.Ю. Афіані, Л.А. Дубровіна [та ін.]. К., 2012. 692 с. (Вибрані наук. пр. акад. В.І. Вернадського, т. 2, кн. 2, ч. 2).
 10. Даниленко О. В., Іваницька Л. В., Коцур А. П., Горбань Т. Ю., Коцур Г. Г. Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / А. П. Коцур (ред.), Н.В. Терес (ред.). — К. : Книги-XXI, 2007. — 464с.
 11. Д.І. Донцов. Рік 1918, Київ: Документально-художнє видання / Упоряд.: К.Ю. Галушко. — К.: Темпора, 2002. — 208 с.
 12. Голубович І. В., Менжулін В. І Біографічний метод. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/>
 13. Горліс-Горський Ю. «Ми ще повернемось!». Спогади. Повість. Поезії. Документи. Листування / Р.М. Коваль. Бібліотека Історичного клубу «Холодний Яр». Київ: Історичний клуб «Холодний Яр».; Вінниця: ДП «державна картографічна фабрика», 2012. 432 с. (Серія «Отаманія ХХ століття». Кн. 5).
 14. Ляшко С. М. Поняття «наукова біографія» у теорії та практиці історикобіографічних досліджень. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica: зб. наук. праць / відп. ред.: В. С. Чишко, В. І. Попик; НАН України, Ін-т біографічних досліджень. Київ: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2013. Вип.10. С. 25–47.
 15. Mykulanynets L. M. Методологічні підходи дослідження біографії митці. Музичне мистецтво і культура, 1(33), (2022). 59-68. <https://doi.org/https://doi.org/10.31723/2524-0447-2021-33-1-5> DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2021-33-1-5>
 16. Попик В. І. Українська біографістика на зламі століть: зміна дослідницьких парадигм. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2011. Вип. 31. С. 443–460.
 17. Попик В. І. Biography – біографіка – біографістика – біобібліографія: понятійний арсенал історико-біографічних досліджень. Український історичний журнал. 2015. № 3. С. 122–136.
 18. Розман І. І. Педагогічна біографістика: навч. посіб. Ужгород: РІК-У, 2020. 188 с.
 19. Стамбол І. Українська біографістика: симптоми постколоніальності. 2022. URL: <https://tyzhden.ua/ukrainska-biografistyka-symptomu-postkolonialnosti/>
 20. Українська біографістика =Biographistica Ukrainica=: збірник наукових праць / НАН України, Ін-т біографічних досліджень . – Київ : Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. - Вип. 1-25. 1996-2024.
 21. Українська культура в іменах. Довідник. / О.О. Петутіна, Н. В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов [та ін.]. Харків: НТУ «ХП», 2017. 303 с. 16
 22. Українська історична біографістика: забуте і невідоме. Ч.1/ За ред. проф. М.М. Алексієвця.- Тернопіль: "Лілея", 2005. 352 с.

4.3. Інформаційними ресурсами

1. Інститут біографічних досліджень: <http://www.nbu.gov.ua/node/578>
2. Біографічні читання Інституту біографічних досліджень: <http://www.nbu.gov.ua/node/538>
3. Українська біографістика: зб. наук. праць: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21S1TN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%966079
4. Історія науки і біографістика / Електронне наукове фахове видання — міжвідомчий тематичний збірник: http://dnsgb.com.ua/istorija_nauki_i_biografistika.html
5. Ресурси Національної парламентської бібліотеки України (в тому числі з біографістики): <http://www.nplu.kiev.ua/>
6. Електронна бібліотека видань історичного факультету Харківського університету (в тому числі з біографістики): <http://dspace.univer.kharkov.ua>

7. Електронні публікації з Міжвід. зб. наук. праць «Архівознавство. Археографія. Джерелознавство»: <http://www.archives.gov.ua/Publicat/Manuals/Archivoznavstvo>
8. Українська біографістика-Biographistica Ukrainica: зб. наук. праць. <http://www.publications.nas.gov.ua/books/catalog>
9. Електронні ресурси з біографістики Інституту суспільних досліджень: <http://www.isd-ua.org/developments/biograf/>
10. Електронні ресурси з біографістики Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса: <http://www.ipiend.gov.ua>
11. Електронні ресурси з біографістики Львівського національного університету імені Івана Франка: <http://library.franko.lviv.ua/bibl>
12. Електронні ресурси з біографістики Інституту історії України національної академії наук України: <http://www.history.org.ua/>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Під час вивчення кредитного модуля заплановано проведення 14 лекційних та 7 семінарських занять, написання реферату, експрес-контрольних робіт на лекціях.

Курс навчальної дисципліни «Українська історична біографістика» розроблений на основі принципу конструктивного вирівнювання, що дає змогу передбачити необхідні навчальні завдання й активності, потрібні аспірантам для досягнення очікуваних результатів навчання та розширення знань/інформації за темою дисертаційного дослідження, а потім спроектувати навчальний процес так, щоб максимально збільшити можливості здобувачів досягти бажаних результатів. У центрі освітнього процесу перебуває аспірант – суб'єкт навчання і майбутній науковець.

Під час навчання й для взаємодії з аспірантами застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються такими:

1. Технології:

- *особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології*, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», ділові ігри, наукова дискусія, експрес-конференція, круглий стіл);
- *інформаційно-комунікаційні технології*, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи аспірантів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять). Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережових комунікаційних можливостей (інтернет-семінар).

2. Методами:

2.1. на **лекціях** застосовується *пояснювально-ілюстративний* метод, який дає аспірантам змогу отримати знання з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник (презентацію) в «готовій» формі. Вони сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. Цей метод дає змогу передавати аспірантам великий масив інформації.

Також на лекціях активно застосовується *метод проблемного викладення матеріалу*. Під час заняття педагог ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів та показує спосіб рішення завдання. Зі свого боку аспіранти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

2.2. на **семінарських заняттях** застосовується *частково-пошуковий* (евристична бесіда) і *дослідницький* методи тому, що вони допомагають в організації активного пошуку рішення, висунутого під час навчання, і виконання пізнавальних завдань. Під час занять аспіранти самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші пошукові завдання. Ці методи дають змогу активізувати мислення здобувачів, викликають їхню зацікавленість до пізнання.

Нижче наведено розподіл аудиторних годин за темами курсу, календарний план їх проведення та система оцінювання.

Назви розділів і тем	Лекції		Семінари		Оцінювання
	Годи-ни	Тиж-ні	Годи-ни	Тиж-ні	
Розділ I. Теорія та методологія біографістики. Біографістика в країнах Західної Європи та Азії					
Тема 1.1. Біографістика як галузь історичної науки: методологічні основи.	2	1			Експрес контроль на лекції
Тема 1.2. Історія та історіографія біографічного жанру в Західній Європі. Історична біографістика на Сході.	4	1-2	2	3	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Доповідь за темами до розділу 1			0,5	7	Доповідь за темою розділу
Разом за розділом 1	6		2,5		
Розділ II. Біографічні дослідження в Російській імперії та СРСР					
Тема 2.1. Витоки біографістики як історико-біографічного напрямку в Росії наприкінці XVIII –на початку XX ст.	4	2-3	2	4	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Тема 2.2. Розвиток теоретико-методологічних основ історико-біографічних досліджень у СРСР.	4	3-4	2	5	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Доповідь за темами до розділу 2			0,5	7	Доповідь за темою розділу
Разом за розділом 2	8		4,5		
Розділ III. Розвиток історико-біографічних досліджень в Україні					
Тема 3.1. Історичні види біографії в українських землях від Середньовіччя до XIX ст.	4	4-5	2	9	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Тема 3.2. Зародження історико-біографічних досліджень та їх розвиток в Україні у XIX – на початку XX ст.	4	5-6	2	11	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Тема 3.3. Історико-біографічні дослідження в Україні: від часів національно-визвольних змагань до початку XXI ст.	4	6-7	2	12	Експрес контроль на лекції Робота на семінарі
Тема 3.4. Огляд історико-біографічних досліджень за темою дисертаційного дослідження здобувача	2	8	0,5	13	Доповідь за темою дисертаційного дослідження
Доповідь за темами до розділу 3			0,5	13	Доповідь за темою розділу
Разом за розділом 3	14		7		
Реферат				12-14	реферат
Іспит	За графіком				
Разом	28		14		

5.1 Лекційні заняття

Лектор на лекціях висвітлює сучасний стан вивчення феномену біографії в культурі та соціальному бутті, а також відбувається ознайомлення аспірантів з проблематикою біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні; на основі сучасних досягнень української та зарубіжної історіографії через біографію, як історико-культурологічне явище, у аспірантів формується розуміння сутності історичних процесів, що сприяє формуванню їхньої історичної свідомості.

№ за/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СР)
1.	Біографістика як галузь історичної науки: методологічні основи (2 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Біографічні джерела. Історія та класифікація біографічних джерел. 2. Біографія як вид літературної та наукової творчості. 3. Біографія як історичне джерело та історіографічне явище. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків

№ за/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СР)
	та пам'яток, пов'язаних з історичними діячами); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури; Нормативні акти: Конституція України, законодавство. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1.Визначити види біографій та їх історичний розвиток; 2. Охарактеризувати життє як вид біографічного жанру; 3. Визначити методологічні особливості історико-біографічних досліджень.
2-3	Історія та історіографія біографічного жанру в Західній Європі. Історична біографістика на Сході (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Біографічна традиція від античності до XIX ст. 2. Історична біографістика в європейських країнах XIX - початку XX ст. 3. «Нова біографія» та її розвиток у XX – на початку XXI ст. 4. Розвиток історичної біографістики у країнах Сходу. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток пов'язаних з ними); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Охарактеризуйте досягнення історичної біографістики у Франції в XIX ст.; 2. Визначте внесок А. Моруа у розвиток літературної біографії; 3. Яким чином відбувався розвиток історико-біографічних досліджень в Західній Європі в 60-70-х роках XX ст.; 4.Охарактеризуйте особливості біографічної традиції на Сході в давнину та в Середньовіччя
4-5	Витоки біографістики як історико-біографічного напрямку в Росії наприкінці XVIII – на початку XX ст. (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Становлення біографістики в Росії у XVIII ст. 2. Біографістика як історико-біографічний напрям в Росії у XIX –на початку XX ст. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i>Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток, пов'язаних з ними); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Охарактеризуйте одну із біографічних робіт В.Й. Ключевського; 2. Охарактеризуйте біографічні дослідження М.М. Карамзіна; 3. Охарактеризуйте одну із біографічних робіт С.Ф. Платонова.
6-7	Розвиток теоретико-методологічних основ історико-біографічних досліджень у СРСР (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Розвиток радянської біографістики у 20 - 60-ті роки XX ст. 2.Теоретичні питання історичної біографії у дискусіях радянських істориків та істориків у 60 - 70-х роках XX ст. 3.Нові явища в біографічних дослідженнях у 80 - 90-х роках XX ст. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток, пов'язаних з історичними діячами); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1.Охарактеризуйте біографічні праці В.Г. Трухановського; 2. Проаналізуйте основні напрямки та теми біографічних досліджень у сучасній російській історіографії;

№ за/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СР)
	3. Серія "ЖЗЛ" та її значення для розвитку біографічних досліджень; 4. Визначте внесок біографічних праць Є.В. Тарле в історичну біографістику.
8-9	Історичні види біографії в українських землях від Середньовіччя до XIX ст. (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Поширення писемності в українських землях та біографічний жанр. 2. Літописи як біографічні джерела. 3. Розвиток біографічного писання у козацькі часи. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток, пов'язаних з історичними діячами); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури. <i>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</i> 1. Охарактеризуйте біографічні відомості козацьких літописів. 2. Чи можна вважати «Щоденники» козацької старшини творами автобіографічного жанру. 3. Визначте вплив «Хроніки літописців стародавніх» Феодосія Сафоновича на розвиток біографічного писання в Україні.
10-11	Зародження історико-біографічних досліджень та їх розвиток в Україні у XIX – на початку XX ст. (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Загальна характеристика історико-біографічних досліджень в Україні у XIX – на початку XX ст. 2. Внесок до національної біографістики М. Марковича, М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша та В. Антоновича. 3. Біографічні дослідження Наукового товариства імені Шевченка. М.С. Грушевський. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток, пов'язаних з історичними діячами); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i> 1. Яким чином позначилася діяльність Тимчасової комісії для розгляду стародавніх актів на розвиток історико-біографічних досліджень в Україні. 2. Визначте внесок біографічних праць М. Костомарова в українську історичну біографістику. 3. Охарактеризуйте біографічні праці Миколи Марковича. 4. Охарактеризуйте біографічні праці О. Лазаревського та В. Модзалевського.
12-13	Історико-біографічні дослідження в Україні: від часів національно-визвольних змагань до початку XXI ст. (4 год.) <i>Перелік лекційних питань</i> 1. Історико-біографічні дослідження в Україні в 1920 – на початку 1950 роки. 2. Хрущовська відлига і активізація біографічних досліджень. 3. «Закриття» у 1970 – 1980 роки національної тематики історичної біографістики. 4. Розвиток історичної біографістики наприкінці 1980 – на початку 1990 років. 5. Сучасний стан історичної біографістики в Україні. <i>Перелік дидактичних засобів, що забезпечують наочність лекції:</i> Опорний конспект лекцій; Роздатковий матеріал з історичної біографістики (різноманітні зображення діячів, істориків та пам'яток, пов'язаних з історичними діячами); Цифрові зображення діячів політики, науки і культури; Нормативні акти: Конституція України, законодавство. <i>Завдання на СР — опрацювати питання:</i>

№ за/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СР)
	1. Охарактеризуйте діяльність Постійної комісії для складання Біографічного словника українських діячів. 2. Яким чином позначився вплив тоталітарного режиму на розвиток біографістики в Україні. 3. Охарактеризуйте біографічні праці про діячів Київської Русі М.Ф. Котляра та П.П. Толочка. 4. Охарактеризуйте праці В.А. Смоля, В.С. Степакова, Ю.А. Пінчука про діячів Козаччини. 5. Охарактеризуйте діяльність Інституту біографічних досліджень.
14	Тема 3.4. Огляд розвитку історико-біографічних досліджень за темою дисертаційного дослідження здобувача (2 год.) <i>Перелік лекційних питань та дидактичні засоби, що забезпечують наочність лекції</i> Формується у відповідності до теми дисертаційного дослідження здобувача <u>Завдання на СР</u> — підготовка доповіді за темою дисертаційного дослідження

5.2. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

- мають за мету розвиток у аспірантів вміння працювати з історичною, суспільно-політичною, мемуарною та навчально-методичною літературою; вміння готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, приймати активну участь у дискусії.

№ з/п	Назва теми семінарського заняття
1	Історія та історіографія біографічного жанру в Західній Європі. Історична біографістика на Сході <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Біографічна традиція в Західній Європі від античності до XIX ст. 2. Історична біографістика в західноєвропейських країнах у XIX – на початку XX ст. 3. Нові течії біографічних досліджень та їх розвиток в Західній Європі у XX – XXI ст. 4. Біографічна традиція на Сході в давнину та Середньовіччя. 5. Розвиток різних жанрів біографії у країнах Сходу у XIX – на початку XXI ст. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Охарактеризуйте біографічні праці Плутарха; 2. Гай Светоній Транквіл як біограф римським імператорів; 3. Визначте внесок афінського історика Фукідида у становлення античної біографістики; 4. Охарактеризуйте світські біографії в середньовічній Західній Європі; Охарактеризуйте твори Джорджо Вазарі як явище біографіки XVI ст.
2	Витоки біографістики як історико-біографічного напрямку в Росії наприкінці XVIII – на початку XX ст. <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Витоки біографістики як історико-біографічного напрямку в історичному дослідженні наприкінці XVIII ст. 2. Основні напрями розвитку біографістики: біографічний портрет, словниково-біографічна діяльність, художня біографія. 3. Внесок В.М. Татищева та М.М. Карамзіна у розвиток історичної біографістики. 4. Внесок С.М. Соловйова, М.І. Костомарова, В.Й. Ключевського у розвиток історичної біографістики XIX ст. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Схарактеризуйте розвиток біографіки як напрямку історичних досліджень в Росії у XVIII ст.; 2. Словникова біографія та діяльність М.І. Новикова;

№ з/п	Назва теми семінарського заняття
	3. 3. Серія "ЖЗЛ" та її значення для розвитку біографічних досліджень.
3	Розвиток теоретико-методологічних основ історико-біографічних досліджень у СРСР <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Історична біографістика в СРСР у 20 – 60-ті роки XX ст. 2. Основні дискусійні питання в радянській історичній біографістиці у 60 - 70-х роках XX ст. 3. Зміни у розвитку біографічних досліджень в період Перебудови. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Сучасні біографії В.І. Леніна; 2. Біографічні праці про Й. Сталіна: сучасна історіографія; 3. Охарактеризуйте політичну біографію в Росії в 90-х роках XX ст. як історіографічне явище.
4	Жанри біографістики в Україні від Середньовіччя до XIX ст. <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Поширення писемності в українських землях та біографічний жанр. 2. Літописи як біографічні джерела. «Кисво-Печерський патерик». 3. Розвиток біографічного писання у козацькі часи. 4. «Щоденники» козацької старшини як автобіографічний жанр. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Охарактеризуйте князівську агіографію. 2. Біографічна оповідь та біографічний портрет у літописах як особливість української біографістики. 3. Охарактеризуйте «Хроніку з літописців стародавніх» Феодосія Сафоновича. 4. Касіян Сакович «Вірш на жалосний погреб значного рицера Петра Конашевича Сагайдачного» як зразок біографічного жанру.
5	Історико-біографічні дослідження в Україні у XIX – на початку XX ст. <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Загальна характеристика історико-біографічних досліджень в Україні у XIX – на початку XX ст. 2. Внесок до національної біографістики М. Марковича, М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша та В. Антоновича. 3. Діяльність Тимчасової комісії для розгляду стародавніх актів. 4. Біографічні дослідження Наукового товариства імені Шевченка. М.С. Грушевський. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Внесок М.І. Костомарова в становлення історичної біографістики в Україні. 2. Микола Маркович та його «О первых гетманах малороссийских». 3. Художня біографія Пантелеймона Куліша. 4. Внесок до національної біографістики В.Б. Антоновича.
6	Історична біографістика в українській історичній науці XX - початку XXI ст. <i>Перелік питань для обговорення:</i> 1. Історико-біографічні дослідження в Україні в 1920 – на початку 1930-х рр. 2. Вплив сталінського тоталітарного режиму на розвиток біографістики в Україні. 3. Хрущовська відлига і активізація біографічних досліджень. 4. Особливості розвитку історичної біографістики в Україні у 1970-ті – 1980-ті роки. 5. Сучасний стан історичної біографістики в Україні. <u>Завдання на СР. Опрацювати наступні питання:</u> 1. Охарактеризуйте діяльність Постійної комісії для складання Біографічного словника українських діячів ВУАН;

№ з/п	Назва теми семінарського заняття
	2. Біографії діячів української науки в 1920-1930 роках: сучасний стан проблеми; 3. Охарактеризуйте сучасну українську історичну біографістику козацького періоду; 4. Надайте характеристику сучасним біографічним дослідженням життя і творчості М. Грушевського; 5. Надайте біографію будь-якого діяча української культури 1920-1930 років; 6. Охарактеризуйте будь-якого політичного діяча радянської України 1920-1930 років; 7. Охарактеризуйте будь-якого політичного діяча радянської України 1950-1980 років.
7.1	Доповідь за темами розділу 1 (0,5 год) 1. Біографічна традиція від античності до XIX ст. 2. Історична біографістика в європейських країнах XIX - початку XX ст. 3. «Нова біографія» та її розвиток у XX ст. Історична біографістика на Сході Доповідь за темами розділу 2 (0,5 год) 1. Становлення біографістики в Російській імперії у XVIII ст 2. Біографістика як історико-біографічний напрям в Російській імперії у XIX – на початку XX ст. 3. Розвиток радянської біографістики у 20 - 60-ті роки XX ст. 4. Теоретичні питання історичної біографії у дискусіях радянських істориків та істориків у 60 - 70-х роках XX ст. Нові явища в біографічних дослідженнях у 80 - 90-х роках XX ст
7.2	Доповідь за темами розділу 3 (0,5 год) 1. Поширення писемності в українських землях та біографічний жанр. 2. Літописи як біографічні джерела 3. Розвиток біографічного писання у козацькі часи 4. Загальна характеристика історико-біографічних досліджень в Україні у XIX – на початку XX ст 5. Внесок до національної біографістики М. Марковича, М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша та В. Антоновича. 6. Біографічні дослідження Наукового товариства імені Шевченка. М.С. Грушевський. Доповідь за темою дисертаційного дослідження (0,5 год)

Платформа дистанційного навчання:

Для кращого засвоєння матеріалу навчальної дисципліни в період дистанційної роботи, використовується електронна пошта, платформа дистанційного навчання «Сікорський» на основі системи Google Classroom та платформа для проведення онлайн-зустрічей Google Meet, за допомогою яких:

- спрощується розміщення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів, літератури тощо;
- здійснюється зворотній зв'язок з аспірантами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- перевіряються і оцінюються виконані завдання;
- ведеться облік виконання аспірантами плану навчальної дисципліни, дотримання графіку подання навчальних/індивідуальних завдань та їх оцінювання..

6. Самостійна робота аспіранта

Самостійна робота передбачає: підготовку до лекцій та семінарських занять; підготовку до участі в обговоренні питань теми; самоконтроль набутих знань; опрацювання джерел із списку літератури (базової / додаткової); створення презентацій (за вимогою) для візуального супроводу доповіді; підготовку до виконання модульної контрольної роботи (МКР); до написання реферату; екзамену тощо.

6.1. Теми для самостійного опрацювання – не заплановано

6.2. Підготовка до лекційних та семінарських занять. Для підготовки до лекційних та семінарських занять аспіранту необхідно опрацювати заплановану базову та допоміжну літературу та підготувати матеріал до семінарських занять та для його обговорення на заняттях. На це аспіранту виділяється 68 години СР.

6.3. Реферат. На підготовку та оформлення реферату відводиться 10 годин СР. Тему реферату аспірант повинен обрати та ухвалити у викладача не пізніше 3 тижня від початку занять. Рекомендований список тем рефератів надано у **додатку Б**. Методичні рекомендації щодо оформлення реферату надано в **додатку В**. Терміни подання реферату викладачу не пізніше 16 тижня. Захист реферату планується на позаплановому занятті в термін з 13-14 тиждів.

6.4. Екзамен. Екзамен проводиться в період екзаменаційної сесії, по завершенню навчального семестру згідно ухваленого графіку. На підготовку до екзамену відводиться 30 годин СР. Перелік питань для підготовки до екзамену надано у **додатку А**. В період дистанційного навчання екзамен може бути проведений згідно графіку за допомогою Google Classroom та платформи для проведення онлайн-зустрічей Google Meet, або за інтегрованим РСО.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

7.1. Правила відвідування занять

Лекції. Нині фактично немає узагальнюючого підручника або навчального посібника цілком присвяченого вивченню української історичної біографістики. Тому для аспірантів вкрай важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування навчальної дисципліни здобувачем. Аспіранту складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати експрес-контроль, якщо він буде пропускати лекції. Допомога викладача необхідна під час опанування нового навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Тому для аспірантів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Семінарські заняття. Аспірантам рекомендується відвідувати семінари, бо остаточний рейтинговий бал значною мірою залежить саме від результатів роботи на семінарських заняттях. Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувача значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з навчальної дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених семінарських занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання аспірантом відповідних тем і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, аспірант, який пропустив семінарські заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити його до іспиту. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а аспірантом за узгодженням з викладачем необхідно надати творчі роботи з проблемних питань з даних тем семінарських занять або підготувати відео презентацію з даної теми та надати відповіді на запитання викладача (презентацію прикріплюють до відповідного завдання в Google класі на платформі Сікорський та надають там же відповіді на запитання/ зауваження викладача).

7.2. Правила виконання завдань

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «*Українська історична біографістика*», аспіранти:

1) на лекціях:

- для додаткового оцінювання знань виконують експрес-контролі (експрес-контроль бажано проводити наприкінці лекції, виділяючи на цей вид роботи 5-8 хвилин);
- на експрес-контрольні рекомендується виносити одне проблемне питання дисципліни, сприятливе для узагальнення, аналізу та синтезу історичної, загальногуманітарної й загальнонаукової інформації, формулювання власної позиції аспіранта щодо викладеного матеріалу з метою усвідомлення сутності історичних процесів через біографію як історико-культурологічне явище.

2) на семінарських заняттях

самостійно

- готуються до доповіді за темами розділів дисципліни та дисертаційного дослідження;
під керівництвом викладача:
 - організовують дискусії між аспірантами з проблемних питань курсу, акцентуючись на аналіз та узагальнення наукової інформації;
 - обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію на оцінки викладеного матеріалу;
 - обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію за темою власного дисертаційного дослідження.

Завдання та матеріали для проведення експрес-контролів / творчих завдань подаються у додатку до силабусу.

7.3. Правила поведінки на заняттях.

Опрацьовуючи матеріал навчальної дисципліни «*Українська історична біографістика*» аспіранти на лекціях уважно слухають лектора та за потреби записують важливу інформацію, періодично виконують експрес-контролі в письмовій формі (протягом 5–10 хв.).

Допускається діалог між аспірантом та викладачем.

На семінарських заняттях аспіранти роблять усні доповіді, демонструють презентації, висловлюють власну думку з питань теми, беруть участь у дискусіях. Участь аспірантів на семінарських заняттях виглядає як сумарна робота, в яку входить:

- виступ з основного питання або усна наукова доповідь;
- доповнення, запитання до доповідача, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерел та наукової історичної літератури;
- письмові завдання (тестові завдання, творчі роботи, історичні есе тощо) та їх оформлення відповідно до вимог кафедри наданих в **додатку В**.

Під час пошуку інформації в мережі Інтернет рекомендується використовувати надійні й перевірені джерела. Робота аспіранта передбачає участь у інтерактивних формах організації навчального заняття (надання відповідей на запитання, які поставили викладач або аспіранти). Очікується, що кожен аспірант має бути готовим по всім питанням плану семінару, доповнюватиме доповіді інших аспірантів та висловлюватиме власну думку під час тематичних обговорень. Аспірантам дозволяється користуватися власними письмовим нотатками й конспектами. Допускається використання ноутбуків, планшетів, телефонів для реалізації навчальних цілей. При цьому варто намагатися висловлювати думку самостійно, а не читати чужі тексти. Викладач критично аналізує виголошені доповіді, коментує допущені помилки, модерує дискусії між аспірантами.

Тематика лекцій і семінарів висвітлена у робочій програмі дисципліни (силабусі), яка розміщена в Електронному кампусі, на вебсайті кафедри історії, платформі «Сікорський» (Moodle, Google Classroom).

7.4. Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали

Аспірантів заохочують до науково-дослідницької роботи за темою дисертації та оприлюднення її результатів, зокрема до участі у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи», яку щорічно організовує кафедра історії КІІ ім. Ігоря Сікорського або публікації у науковому журналі «Сторінки історії» (категорії А, Web of Science). Написання тез та/або статті з тематики навчальної дисципліни +8 балів.

Штрафні бали

- Надання реферату на перевірку пізніше від встановленого терміну – **5 балів** (внесемо інформацію на підставі ухвалених змін до РСО на 2025р).

7.5. Реферат

Тему реферату аспірант повинен обрати та ухвалити у викладача не пізніше 4 тижня від початку занять. Теми реферату аспірант може обирати із запропонованих викладачем або пропонувати свою тему.

Реферат виконується:

- відповідно до методичних рекомендацій (додаток В).
- з урахуванням академічної доброчесності зокрема: самостійного виконання роботи; посилання на джерела інформації у разі використання тверджень, відомостей тощо; дотримання норм законодавства про авторське право і сумісні права; надання достовірної інформації про джерела інформації тощо. У разі виявлення порушень академічної доброчесності реферат не зараховується і аспірант може бути відрахований з університету.

Реферат подається на перевірку викладачу не пізніше 12-13 тижня.

Захист реферату планується на позаплановому занятті в термін з 13 по 14 тиждень із застосуванням мультимедійного обладнання.

7.6. Політика крайніх термінів та перескладань.

Опрацювання пропущеного лекційного матеріалу відбувається шляхом посиленої підготовки до семінарських занять. Пропущені семінарські заняття можна відпрацювати на консультаціях шляхом відповідей на питання пропущених семінарів. Для перескладання пропущених семінарських занять, модульних контрольних робіт та/або експрес-контролів (надалі – контрольні заходи) аспіранту потрібно звернутися до викладача, який організує перескладання цих контрольних заходів та у визначений викладачем термін відпрацювати пропущені заходи.

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), аспіранту надається можливість виконати ці контрольні заходи у визначений час.

Аспіранти, які без поважної причини були відсутні на контрольних заходах, надається можливість виконання їх на не запланованому занятті, але в такому разі до результату будуть застосовані штрафні бали.

Аспірант, який виконав відповідні пропущені контрольні заходи та відповів на питання викладача, отримуватиме відповідні бали до рейтингу, залежно від якості відповідей та виконання завдання.

Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем з пропущених контрольних заходів. Варто це робити як тільки аспірант буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених контрольних заходів.

7.7. Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та ключові принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю

Поточний контроль: робота на семінарських заняттях у формі дискусій з проблемних питань курсу, з акцентуванням на узагальненні наукової інформації, формулювання власної позиції та оцінки викладеного, експрес-контрольні роботи на лекціях, підготовка реферату.

Календарний контроль: проміжна атестація (далі – атестація) не передбачено.

Семестровий контроль: екзамен.

Система оцінювання (поточний контроль)

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів, що отримуються за наступні контрольні заходи:

:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	30	5	6	30
2	Доповідь за темами розділів дисципліни/дисертаційного дослідження	28	7	4	28
3	Контроль залишкових знань на лекційних заняттях	6	1	6	6
4	Реферат	6	1	6	6
5	Екзамен	30	30	1	30
	Всього	100			100

1. Робота на семінарських заняттях

Робота аспіранта складається із двох компонентів: доповіді на семінарських заняттях та/або активна робота на семінарі.

Ваговий бал за роботу на кожному із 6 семінарських заняттях та доповідях на них становить – 5 балів. Максимальна кількість балів за роботу аспіранта / доповідь на семінарі становить - 5 балів * 6 семінарів - 30 балів.

Критерій оцінювання роботи аспіранта на семінарі:

« Відмінно »: тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації). Окрім доповіді аспірант брав активну участь в роботі семінару.	5 балів
« Добре »: тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації). Окрім доповіді аспірант взяв активну участь в роботі семінару.	4 бали
« Достатньо »: Тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання не повні (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді аспірант брав участь в роботі семінару. АБО - Тема розкрито не менше ніж на 40 %, обґрунтування не повне. Надано не повні відповіді на запитання (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді аспірант брав участь в роботі семінару. - Аспірант не підготував доповідь на семінар але взяв активну участь в обговоренні питань семінару та проявив ерудованість та обізнаність з матеріалів семінару.	3 бали
« Не задовільно »: доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо». Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання . Аспірант не брав участі в обговоренні питань семінару.	0 балів

2. Доповідь за темою розділу дисципліни/дисертаційного дослідження

Робота аспіранта складається із двох компонентів: доповіді на семінарських заняттях та/або активне обговорення теми доповіді.

Ваговий бал за доповідь за темою розділу/дисертаційного дослідження становить – 7 балів. Максимальна кількість балів становить - 7 балів * 4 доповіді - 28 балів.

Критерій оцінювання роботи аспіранта на семінарі:

« Відмінно »: тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації).	7 балів
---	---------

«Добре»: тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації).	5-6 бали
«Достатньо»: Тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання не повні (не менше за 60% потрібної інформації).	4 бали
«Не задовільно»: доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо». Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання..	0 балів

3. Контроль залишкових знань на лекційних заняттях

Контроль залишкових знань проводиться на 6 лекційних заняттях у формі експрес-контролів (письмове завдання або тестів) протягом 5-10хв.

Ваговий бал одного експрес-контролю становить – 1 бал. Максимальна кількість балів за контроль становить – 1 бал *6 контролів – 6 балів.

Критерій оцінювання одного експрес-контролю в текстовому форматі:

«Відмінно»: повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему	1 бал
«Добре»: достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), або незначні неточності	0,75 балів
«Достатньо»: неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	0,5 бали
«Не задовільно»: відповідь відсутня або невірна (менше за 60% потрібної інформації)	0 балів

4. Виконання реферату

Ваговий бал реферату становить – 6 балів.

Критерій оцінювання реферату

«Відмінно» – відповідність вимогам до змісту, структури та оформлення не менше ніж 90%	6 балів
«Добре»: – робота відповідає вимогам змісту та структури, але має неточності в оформленні та містить не менше за 75% потрібної інформації	5 балів
«Достатньо» – робота не зовсім відповідає вимогам змісту та структури, має неточності в оформленні, незначні помилки в тексті та містить не менше за 60% потрібної інформації	4 – 3,5 балів
«Не задовільно»: відповідь відсутня або невірна (менше за 60% потрібної інформації)	0 балів

Умови допуску до семестрового контролю: наявність не менше 35 балів та захист реферату не менше, ніж на «достатньо».

5. Екзамен

Екзамен усі аспіранти пишуть обов'язково (автомати можуть бути передбачені лише за наказом ректора на період несприятливої епідеміологічної обстановки)

Екзаменаційна робота оцінюється із 30 балів та складається з двох питань. (максимальна кількість балів за 1 питання складає 15 балів)

Критерій оцінювання одного питання

«Відмінно»: повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)	15-14 балів
«Добре»: достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації)	13-11 балів
«Достатньо»: неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	10-9 балів
«Не задовільно»: відповідь відсутня або невірна (менше за 60% потрібної інформації)	0 балів

Для того, щоб отримати найвищий рейтинг, аспіранту потрібно: брати активну участь у семінарських заняттях, виголошувати належно підготовлені й аргументовані усні доповіді з семінарських питань, активно доповнювати відповіді інших аспірантів, чітко й логічно висловлювати власну позицію з дискусійних питань; своєчасно виконувати експрес-контролі та захистити реферат. Аспіранту дається одноразова можливість виконати експрес-контролі та захистити реферат.

До зниження рейтингу аспіранта призводить: невиконання експрес-контролів; неналежна підготовка до семінарів; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел; несвоєчасне подання реферату на захист.

Аспірант може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення аспіранта з виставленою оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше за 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

НПП можуть вносити уточнення до змістовних модулів, РСО та завдань до експрес-контролів відповідно до власних методичних напрацювань.

Рекомендований перелік питань до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.

Перелік тем на експрес-контроль кожний НПП розробляє у відповідності до власних методичних напрацювань.

В **додатку Б** до силабусу надано рекомендовані теми рефератів.

Методичні рекомендації кафедри з їх оформлення надані в **додатку В**.

Визнання результатів навчання в інших ВНЗ, а також у неформальній/ інформальній освіті.

В Університеті визнання результатів навчання в інших ВНЗ в тому числі у неформальній/ інформальній освіті ухвалено в:

- Положенні про визнання іноземних документів про освіту (<https://osvita.kpi.ua/node/123>);
- Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>);
- Положенні про академічну мобільність (<https://osvita.kpi.ua/node/124>);
- Порядку оформлення індивідуального навчального плану студентів, які беруть участь у програмах академічної мобільності (<https://osvita.kpi.ua/node/186>).

При наявності у аспіранта документів, які підтверджують його участь у наукових конференціях (міських, міжміських, Всеукраїнських тощо), академічній мобільності (в тому числі індивідуальній) за темою семінарського заняття або розділу навчальної дисципліни можуть оцінюватись викладачем як семестровий та поточний контроль відповідно до рейтингової системи оцінювання результатів навчання. Додаткова валідація даних результатів неформального навчання не передбачається (згідно п. 2.2. Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті).

Позааудиторні заняття

Заняття з оформлення списку використаних джерел та публічний захист доповіді можуть бути проведені в Науково-технічній бібліотеці ім. Г. І. Денисенка (за попередньою згодою).

Можлива участь аспірантів у всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія, культура, пам'ять у науковому вимірі: стан, перспективи».

Дистанційне навчання

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: платформи дистанційного навчання «Сікорський» та «Електронний кампус».

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. Заняття проходять з використанням сучасних ресурсів проведення онлайн-зустрічей (організація відео-конференцій).

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус):

Складено

д-р іст. наук, професор, зав. каф. історії Костишева Світлана Олександрівна

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

Розглянуто НМКУ 032 «Історія та археологія» (протокол № 1 від 28 серпня 2025р.)

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 1 від 28 серпня 2025р.)

Погоджено Методичною комісією факультету ФСП (протокол № 1 від 01 вересня 2025р.)

Перелік питань до семестрового контролю (екзамен)

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Рівень вищої освіти

Третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 032 Історія та археологія

(код і назва напрямку підготовки)

Освітня програма

Історія

(код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна

Українська історична біографістика

(назва)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1 *Питання з I блоку питань*

2 *Питання з II блоку питань*

Затверджено на засіданні кафедри

Історії

(назва кафедри)

Протокол № _____

від

« _____ »

202

р.

Завідувач кафедри історії

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

ПИТАННЯ для формування екзаменаційних білетів*

Питання I з блоку питань I

1. Біографічні джерела. Історія та класифікація біографічних джерел.
2. Біографія як вид літературної та наукової творчості.
3. Біографія як історичне джерело та історіографічне явище.
4. Життя як вид біографічного жанру.
5. Методологічні особливості історико-біографічних досліджень.
6. Біографічна традиція в Західній Європі від античності до XIX ст.
7. Історична біографістика в європейських країнах XIX - початку XX ст.
8. Нові течії біографічних досліджень та їх розвиток в Західній Європі у XX – XXI ст.
9. Біографічна традиція на Сході в давнину та Середньовіччя.
10. Розвиток різних жанрів біографії у країнах Сходу у XIX – на початку XXI ст.
11. Становлення біографістики в Росії наприкінці XVIII – на початку XX ст.
12. Розвиток радянської біографістики у 20 - 60-ті роки XX ст.
13. Теоретичні питання історичної біографії у дискусіях радянських істориків та істориків у 60 - 70-х роках XX ст.
14. Нові явища в біографічних дослідженнях у 80 - 90-х роках XX ст.
15. Зміни у розвитку біографічних досліджень в кінці XX – на початку XXI ст.

Питання II з блоку питань II

1. Біографічні відомості козацьких літописів.
2. Історичні види біографії в українських землях від Середньовіччя до XIX ст.
3. Зародження історико-біографічних досліджень та їх розвиток в Україні у XIX – на початку XX

ст.

4. Історико-біографічні дослідження в Україні в 1920 – на початку 1950 роки.
5. Діяльність Постійної комісії для складання Біографічного словника українських діячів.
6. Вплив сталінського тоталітарного режиму на розвиток біографістики в Україні.
7. Хрущовська відлига і активізація біографічних досліджень в Україні.
8. Біографічні словники 1960 – 1970 рр.
9. Серії літературних та науково-популярних біографій «Життя славетних», «Уславлені імена».
10. «Закриття» у 1970 – 1980 роки української національної тематики історичної біографістики.
11. Розвиток історичної біографістики у кінці 1980 – на початку 1990 років.
12. Сучасний стан біографічних досліджень в Україні.
13. Біографічні праці про діячів Київської Русі М.Ф. Котляра, П.П. Толочка та інших.
14. Діячі Козаччини у працях В.А. Смолія, В.С. Степанкова, Ю.А. Пінчука.
15. Діяльність Інституту біографічних досліджень.

Теми рефератів

1	Історико-літературна біографія як жанр біографістики.
2	Особливості «життя» як біографічного твору.
3	Життєпис античного періоду.
4	Біографічні праці Плутарха.
5	Гай Светоній Транквіл як біограф римським імператорів.
6	Внесок афінського історика Фукідида у становлення античної біографістики.
7	Світські біографії в середньовічній Західній Європі.
8	Твори Джорджо Вазарі як явище біографіки XVI ст.
9	Розвиток біографіки як напрямку історичних досліджень в Росії у XVIII ст.
10	Внесок В.Й. Ключевського та С.М. Соловйова у розвиток біографічних досліджень у Росії.
11	Серія "ЖЗЛ" та її значення для розвитку біографічних досліджень.
12	Наукова біографічна дискусія 60-70-х років в СРСР.
13	Біографічні праці Є.В. Тарле: внесок вченого в історичну біографістику.
14	Політична біографія в Росії в 90-х роках XX ст. як історіографічне явище.
15	Внесок М.І. Костомарова в становлення історичної біографістики в Україні.
16	Діяльність Постійної комісії для складання Біографічного словника українських діячів ВУАН.
17	Біографії діячів української науки в 1920-1930 роках: сучасний стан проблеми.
18	Сучасна українська історична біографістика козацького періоду.
19	Сучасні біографічні дослідження життя і творчості М. Грушевського.
20	Біографії діячів української культури 1920-1930 років.
21	Сучасні біографії В.І. Леніна.
22	Біографічні праці про Й. Сталін: сучасна історіографія.
23	Біографії політичних діячів радянської України 1920-1930 років.
24	Біографії політичних діячів радянської України 1950-1980 років

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ оформлення реферату

з навчальної дисципліни

Українська історична біографістика

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня «*доктора філософії*»

спеціальність 032 Історія та археологія

освітньо-наукова програма Історія

(назва)

форма навчання денна

РОЗРОБНИКИ:

проф., д.і.н., зав. каф. Костилева Світлана Олександрівна

(посада, наукова ступінь, вчене звання, ПІБ)

Київ 2024р.

I. Загальні вимоги до реферату

Одне зі значень слова «реферат» (від лат. «referro» – доповідати, повідомляти) – це доповідь на будь-яку тему, підготовлена на підставі критичного огляду інших джерел. Методика реферування полягає в послідовному здійсненні операцій, пов'язаних з оцінкою, відбором, аналізом і узагальненням відомостей, які містяться в первинному джерелі¹.

При виборі теми реферату з переліку тем, запропонованого в додатку **Б** головне – керуватися власними науковими інтересами. Можна також пропонувати власні теми рефератів, дотичні водночас до змісту навчальної дисципліни та до теми дисертаційного дослідження, аби в перспективі органічно вписати текст реферату в структуру дисертації.

Загальні рекомендації до реферату

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.

Вимоги до оформлення реферату

Обсяг реферату: 15–20 сторінок без списку використаних джерел і літератури.

- Формат сторінок – А 4.
- Шрифт та кегель – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – 1,5.
- Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план.
- Всі підписи в рефераті ставляться тільки синьою ручкою.

Структура реферату

Реферат складається з таких частин:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаних джерел і літератури.

Титульний аркуш. Під час оформлення титульного аркушу враховується шаблон, наведений у додатку **Г** до методичних рекомендацій.

Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться.

Зміст реферату містить перелік розділів, підрозділів і номери сторінок до них.

Вступ. Складається з постановки проблеми, обґрунтування її актуальності.

Основна частина. Перед тим, як приступити до написання основної частини, необхідно визначитися з назвами розділів і підрозділів. В роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології².

Текст реферату може супроводжуватися ілюстраціями, які допомагають розкрити

¹ Варенко В. М., Горбунова О. В. Референтна справа. URL: <https://cutt.ly/qTrIXN8>

² Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 6.

зміст викладеного матеріалу.

Висновок. У висновку наводяться основні наукові результати, отримані автором особисто, стисло викладаються підсумки проведеного дослідження³.

Список використаних джерел і літератури слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні дисертацій), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку⁴.

Оформлюється список відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

II. Загальні вимоги до оформлення текстової частини реферату

Сторінки реферату мають бути пронумеровані. Першою є титульна сторінка, але на ній номер сторінки не ставиться, поточну нумерацію розпочинають указувати зі сторінки «Зміст». Номер сторінки ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки.

Розділи

1. *Заголовки структурних частин* роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ», друкують великими літерами з вирівнюванням по центру сторінки.

Кожен із цих підрозділів розпочинається з нової сторінки. Переносити слова у заголовок та підкреслювати їх не дозволяється. Структурні частини роботи, такі як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. (Не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ»).

2. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу (за допомогою «нерозривного переносу» комбінацією клавіш «**Enter + Shift**»).

Підрозділи, пункти

1. *Заголовки підрозділів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу.

2. *Заголовки пунктів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього

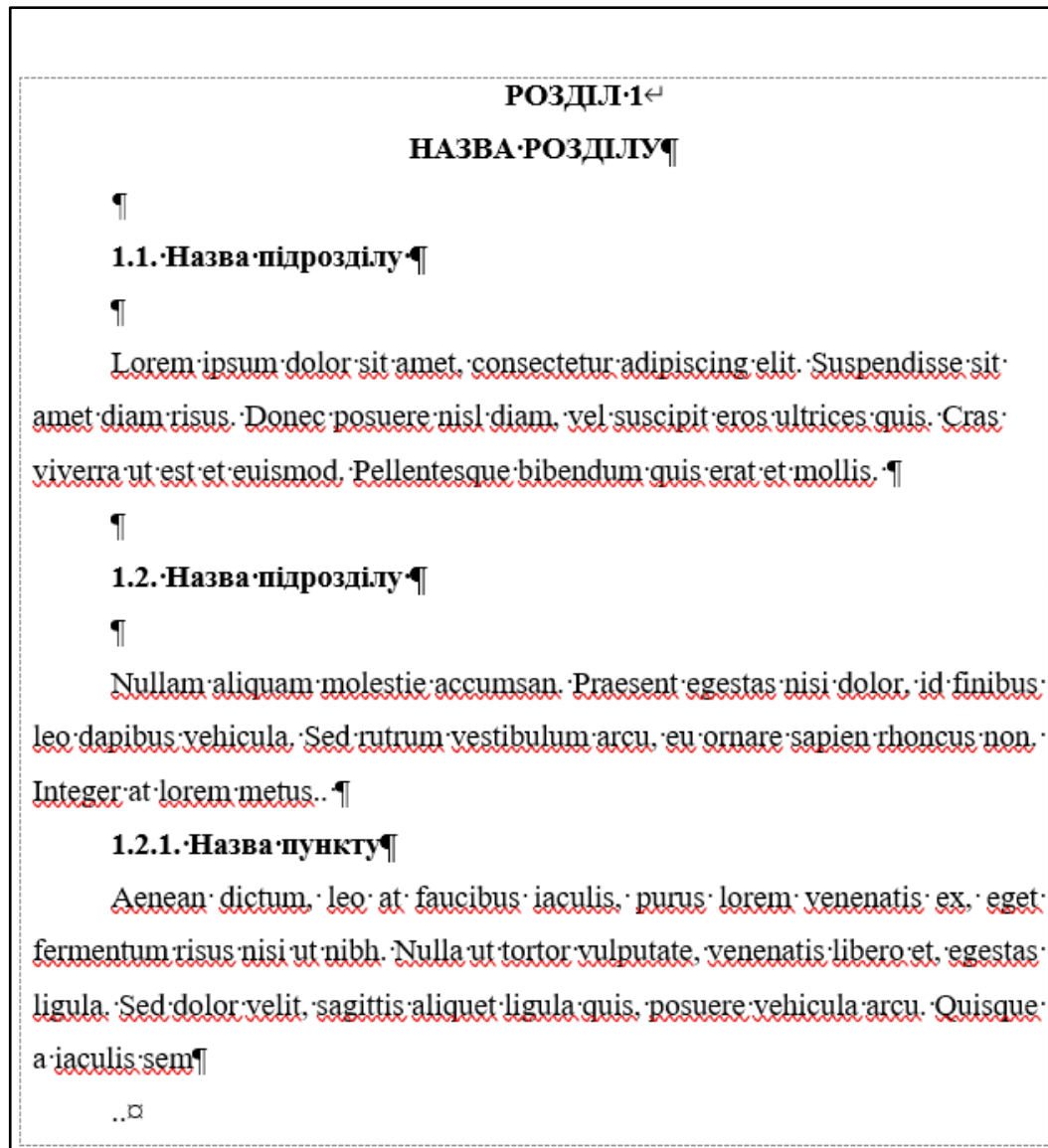
³ Вайжинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. С. 160.

⁴ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 12.

підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

3. Між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом слід робити додатковий міжрядковий інтервал.

Приклад

Ілюстрації

1. *Ілюстрації* позначають словом «Рисунок» і нумерують. Рисунок обов’язково розміщують одразу після абзацу, де про нього йдеться. Назву рисунка наводять знизу (по центру) або праворуч від рисунка.

2. У тому місці, де викладається тема, пов’язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках “(рис. 3.1)” або зворот типу: “...як це видно з рис. 3.1⁵” або “...як це показано на рис. 3.1”.

3. Підпис рисунку за алгоритмом:

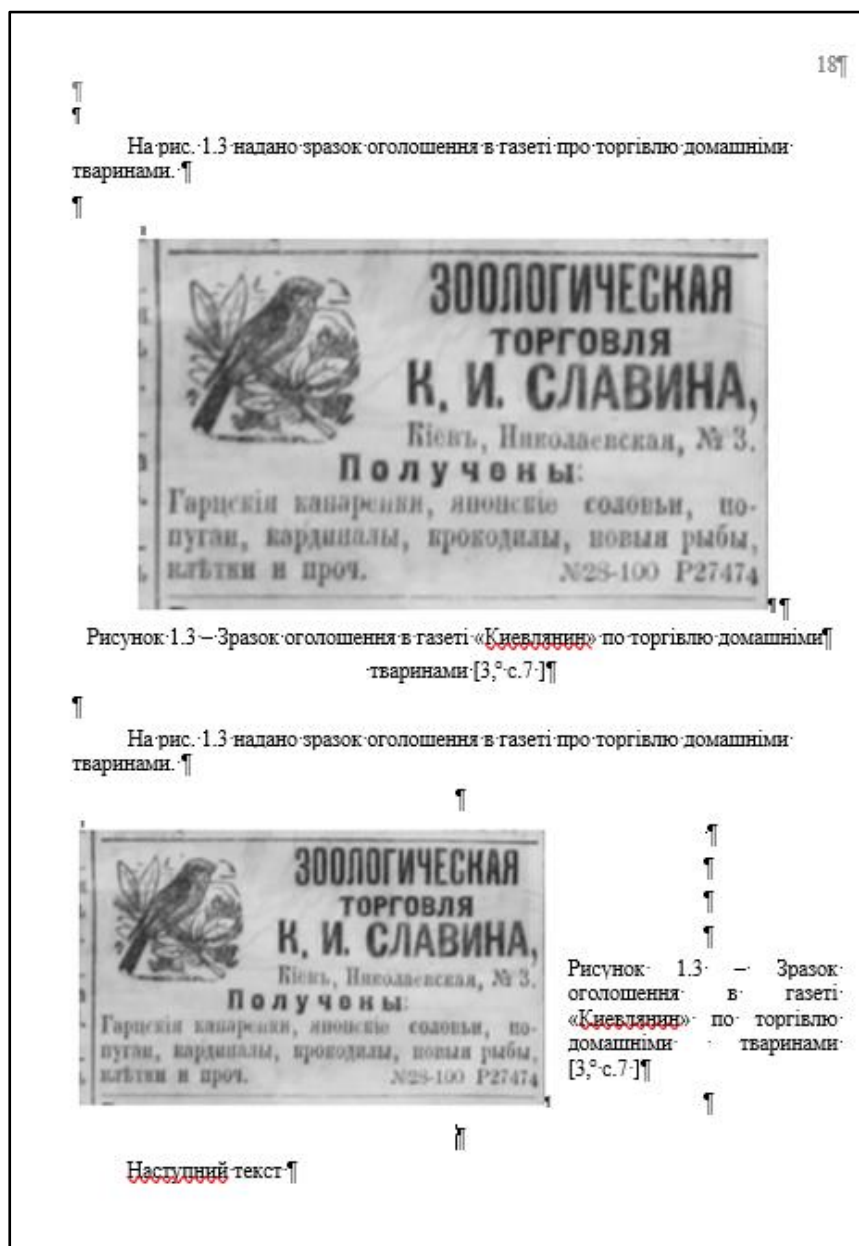
«Рисунок[№ розділу[.]№ по порядку рисунку[]-Назва рисунку»

(Приклад: Рисунок 1.3 -Контурна карта території України X ст.)

⁵ Звернути увагу, що при переносі в тексті посилання на рисунок номер рисунку окремо не переноситься від слова «рис.».

4. Між текстом і рисунком, а також між назвою рисунка й текстом після рисунка слід робити додатковий міжрядковий інтервал⁶.

Приклад:

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Цитата в тексті береться в дужки “ ” або « ».

Використовуючи ідеї або розробки, що належать також і співавторам, разом з якими були написані наукові праці, здобувач повинен відзначити цей факт.

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело робота не зараховується⁷.

Посилання в тексті роботи на джерела та цитати слід оформлювати відповідно до відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American

⁶ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

⁷ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 6.

Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3»⁸.

Посилання на цитату зазначається коротко у квадратних дужках номер джерела в списку літератури та вихідну сторінку цитати: «...[Текст цитати].....[10, с. 355]».)

Додатки

Додатки (за наявності) оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Ілюстрації й таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); таблиця (А.1) – перша таблиця додатка А⁹.

⁸ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

⁹ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 54.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
кафедра ІСТОРІЇ

РЕФЕРАТ

з дисципліни

Українська історична біографістика

спеціальність

032 «Історія та археологія»

освітньо-наукова програма

Історія

На тему

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Виконав (-ла) здобувач (-ка) _Х-го курсу

гр. ІА-Х1ф____

ІВАНОВ ІВАН ІВАНОВИЧ

*Засвідчую, що у роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.*

Здобувач (-ка) _____

Перевірив (-ла)

_____ Ім'я ПРИЗВИЩЕ

Київ – 202х_р.